

FAAFINTA

الرسمية

OFFICIAL

RASMIGA AH

الجريدة

BULLETIN

EE JAMHUURIYADDA SOOMAALIYA

Sanadka 11aad

Muqdisho, July 2024

Lr.3

Waaxda Maamulka Faafinta Rasmiga ah
Ee Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dawladda

FAAFIN BIL SOO BAXA

Qiimaha waa \$XXX Dollar, lambar waliba – **RUKUNKA**: Sanaddii waa \$XXX Dollar, Soomaaliya gudaheeda – Dibaddeedana waa \$XXX Dollar. Rukunka la weydiisto waqtiga loo gooyay wuxuu ka bilaabmaa 1 Janaayo. Qiimaha Qoritaanku F.R halkii sadar iyo wixii ka yar waa \$XXX Dollar – Rukunka iyo Qoritaanku waxaa la weydiistaa Laanta Maamulka Faafinta Rasmiga ah – Lacagta waxaa lagu bixiniyaa Xafiiska Canshuuraha ee Wasaaradda Maaliyadda.

KOBNIIN**BOGGA KOOWAAD****SHARCI**

W.M

BOGGA LABAAD

XEER

BOGGA SEDDEXAAD**TALOOYIN, ISGAARSIIN, OGAYSIIS, IWM****APRIL-JULY****2024**

Tixraac:XRW/308/07/2024

Tariikh: 02/07/2024

QARAAR: QARAARKA AOOONSIGA KHATARAHA AMNIGA QARANKA

Ra'iisul-Wasaaraha Xukuumadda JFS:

Markuu arkay: Qodobka 97^{aad} faqradda 1^{aad} iyo 2^{aad}; Qodobka 99^{aad} faqradda (a), (b), (e), (f) iyo (g); iyo Qodobka 100^{aad} faqradda (a) iyo (d) ee Dastuurka KMG ah;

Markuu arkay: Warqadda summaddeedu tahay **WAGXW/313/24** ee ku taariikheysan **04/06/2024** ee Wasaaradda Amniga Gudaha kuna saabsan codsi soojeedinta Aqoonsiga Khataraha Amniga Qaranka;

Markuu arkay: Go'aanka Shirka Golaha Wasiirada ee summaddiisu tahay **SHGW.21.78.06.24** ee 27/6/2024, kuna saabsan ansixinta **Qaraarka Aqoonsiga Khataraha Amniga Qaranka** oo uu Goluhu cod buuxa ku ansixiyay;

Markuu tixgeliyay: Baahida loo qabo in Khataraha Amniga Qaranka lagu wajaho go'aan wadajir ah iyada oo xilgudashada Xukuumadda Federaalka Soomaaliya loo jiheynayo sidii looga hortagi lahaa khatarahaasi;

Waxa uu Meelmariyay:

Qodobka 1^{aad}

Go'aan Gole

Go'aanka Shirka Golaha Wasiirada ee summaddiisu tahay **SHGW.21.78.06.24** ee 27/6/2024, kuna saabsan ansixinta **Qaraarka Aqoonsiga Khataraha Amniga Qaranka** oo uu Goluhu cod buuxa ku ansixiyay;

Qodobka 2^{aad}

Aqoonsiga Khataraha Amniga Qaranka

1. Arrimaha soo socda waxaa loo aqoonsaday Khataraha Amniga Qaranka ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya:

- a) Argagixisada;
- b) Aragtida Gooni-goosadka;
- c) Dowlad-nugeylka:
 - i. Daahfurnaan la'aanta & musuqa;
 - ii. Adeegga dadweynaha oo liita;
 - iii. Isku-filnaansho la'aanta xagga amniga & difaaca;
 - iv. Kobac-yarida dhaqaalaha;
 - v. Xaaladda xuquuqda aadanaha & sarreynta sharciga;
 - vi. Baahsanaanta hubka ku jira gacanta dadweynaha.
- d) Xuduudaha Beylahda;
- e) Isbeddelka Cimilada;
- f) Khataraha Bulshada:
 - i. Heybguurka (Afka Soomaaliga, dhaqanka & fanka, iyo sooyaalka qoran);
 - ii. Qabyaaladda & dagaallada beeleysan;
 - iii. Fikir-diimeedka xagjirka ah;
 - iv. Jahliga & aqoonxumida;
 - v. Maandooriyaha;
 - vi. Saboolnimada.

2. Wasaaradaha iyo Hay'adaha kale ee Xukuumadda Federaalka Soomaaliya waxaa la farayaa in ay xilgudashadooda ku jiheeyaan sidii wax looga qaban lahaa khataraha lagu aqoonsaday faqradda kowaad ee qodobkaan.

Qodobka 3^{aad}
Dejinta Istiraatiijiyadda Amniga Qaranka

1. Xafiiska Amniga Qaranka, isaga oo raacaya jiheynta iyo tilmaamaha Madaxweynaha, waxaa la farayaa in ay si degdeg ah uga howlgalaan diyaarinta Istiraatiijiyadda Amniga Qaranka ee lagu wajahayo Khataraha Amniga Qaranka iyaga oo la kaashanaya Wasaaradaha iyo Hay'adaha kale ee ay khuseyso.
2. Dhammaan siyaasadaha iyo shuruucda ay dejinayaan Wasaaradaha iyo Hay'adaha Xukuumadda waa in ay ka jawaabayaan Khataraha Amniga Qaranka ee halkaan lagu aqoonsaday si waafaqsan Istiraatiijiyadda Amniga Qaranka iyada oo Xafiiska Ra'iisul-wasaaruhu uu ku korjoogteynayo Wasaaradaha iyo Hay'adaha kale ee Xukuumadda Federaalka Soomaaliya.

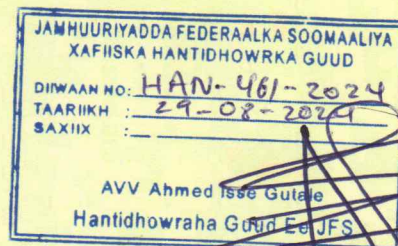
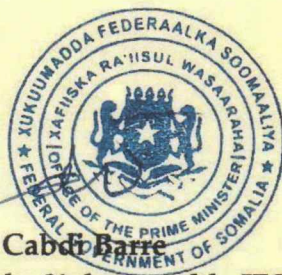
Qodobka 4^{aad}
Dhaqangalka

Qaraarkan waxa uu dhaqangalayaa marka ay ansixiyaan Golaha Wasiirrada uuna saxiixo Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waxaana lagu soo saarayaa Faafinta Rasmiga ah ee Dowladda.

LIFAAQ:

OIIMEYNTA KHATARAHA AMNIGA QARANKA EE JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA

Mudane Hamza Cabdi Barre
Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS

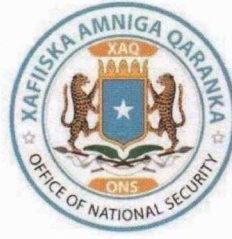

Qiimeynta Khataraha Amniga Qaranka

Xafiiska Amniga @aranka JFS

JUNE. 2024

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA AMNIGA QARANKA

QIIMEYNTA KHATARAHA AMNIGA QARANKA

(WARBIXIN KOOBAN}

MOGADISHO
JUNE. 2024

Gogoldhig

24 sano ka dib marki dib loo soo yab-yabay dowladnimada Soomaaliya, waxaa aragti istiraatiijiyadeed u ah DFS ee uu hoggaamiyo **Madaxweyne Xasan Sheekh Maxamuud** in laga gudbo aragtidi xaaladda deg degga aheyd ee sida ku-meelgaarka ah ay ugu shaqeyn jirtay Dowladda Soomaaliyeed. Waxaa si dhammeystiran looga guurayaa cinwaanki howsha Qaran ee ay Dowladdu Dalka ka haysay oo ahaa "Amni & Difaac", waxaana loo guurayaa aragti cusub oo ku saleysan "Amni Qaran".

Qaranka Soomaaliyeed waxa uu wajahayaa khataro waaweyn oo halis galinaya jiritaanka dowladdnimada, midnimada Dalka iyo wadajirka dadka Soomaaliyeed. Khatarta **argagixisada** ayaa ah tan ugu weyn ee xilligaan Qaranka Soomaaliyeed wajahaayo, waxa ayna si toos ah halis u galineysaa nabadda iyo badqabka muwaadiniinta, dowladnimada iyo gobannimada Qaran ee Soomaaliya oo xilliga la joogo magan u ah cutubka 7aad ee axdiga Qaramada Midoobay.

Dowladda Federaalka Soomaaliya ayaa waxay u asteysay in siddeeda tiir ee hoos ku xusan ay yihiin khataraha ugu waaweyn ee ay maanta wajahayaan dowladdnimada, midnimada Dalka iyo wadajirka dadka Soomaaliyeed.

Argagixisada

Shan iyo tobanki sano ee u dambeeyay Soomaaliya waxa ay wajaheysay argagixiso caalami ah oo khatar weyn galisay jiritaanka qarannimada Soomaaliyeed ka dib marki ay dhibaato weyn u geysteen nafta, maalka, sharafka iyo dowladnimada shacabka Soomaaliyeed.

Ma jirto dood weyn oo ka taagan in Al-Shabaab ay tahay khatarta ugu weyn ee haysata amniga Qaranka Soomaaliyeed xilligaan. Difaac ahaan, Al-Shabaab waa khatar ciidan oo weyn oo si toos ah u dhaawacday gobannimadi Qaranka soomaaliyeed iyo madaxbannaanidi DFS u laheyd si ay u maamusho dhammaan Dalka iyo dadka ay masuulka ka tahay.

Daacish oo ah ururuka argagixiso ee ugu khatarta badan dunida waqtigan la joogo ayaa isna ku guuleystay in uu gudaha Soomaaliya ku abuurto koox argagixisa caalami ah oo Daacish ku matasha Soomaaliya. Kooxdan oo asal ahaan ku abuurantay fallaago ka baxday Al-Shabaab ayaan xilligaan la joogo khatar weyn oo muuqata ku aheyn amniga guud ee Dalka, sababo la xariira koobnaanta xubnaha kooxda, iyo Al-Shabaab oo qeyb ahaan u suuragashay in ay fashiliso kobaca Daacishta Soomaaliya.

Balse khatarta Daacishta Soomaaliya ayaa ah in ay u sharaxan tahay in ay dhaxasho Al-Shabaabka hadii si dhameystiran loogu jabiyo dagaalka xilligan ku socda ee wajigiisi kowaad guulaha waaweyn laga gaaray; iyo in kooxdu tahay wakiil dhaafsan Soomaaliya oo u darban in uu Daacishta caalamiga ah ku soo hoggaamiyo Bariga Afrika oo dhan.

Isku dayada gooni u-goosadka

Gooni isu-taag-doonka Somaliland ee la facjirsaday burrbuka dowladnimada Soomaaliya waxa uu si toos ah u kala dhantaalayaa midnimada dhuleed ee JFS, waxaana abuurmay dhul baaxaddiisu tahay "176,119.2sqkm" oo ka baxsan gacanta DFS oo ah nidaamka dastuuriga ah ee u taagan matalaadda JFS. Arrintaan oo ka dhigan in gobannimadi JFS uu soo gaaray dhaawac weyn, maadaama 27.62% dulka JFS uu noqonayo mid aanan hoos joogin gobannimada Soomaaliya si buuxda oo aysan ka hirgaleynin shuruucda Dalka u yaalo, Dowladda Soomaaliyana aysan dammaanad qaadi karin wax walba oo uga yimaado dhulka intaas la eg amniga gobalka iyo kan caalamkaba.

Waxa ay JFS ku weyneysaa gooni isu-taagga Somaliland qeybta ugu muhiimsan dhulkeeda marka la eego dhanka istiraatiijiyadda iyo geopolitics-ka. Ahmiyadda gaarka ah ee qeybta dhuleed ee ay ku fadhiso Somaliland ayaa ka dhalaneysa xeebta dheer ee ku dherersan Gacanka Berbara/Cadan oo ah mid ka mid ah marinada ugu muhiimsan ee caalamaka, maadaama uu isku xiro Badweynta Hindiya iyo Khaliijka Carbeed oo dhinac ah iyo Badda Cas, waxaana si fudud looga xakameyn karaa dhadhaqaaqa surinka Baabal Mandab oo leh ahmiyad aan ka yareyn tan Kannaalka Suweys. Gooni isu-taag-doonka Somaliland waxa ay JFS qeyb ahaan ku weyneysaa saameynta iyo miisaanki ay ku laheyd amniga Jasiirad-u-egta Carbeed iyo dowladaha khaliijka oo ah xilligaan ubucda tamarta aduunka gaar ahaan shidaalka. Sidoo kale waxa uu qaabka qariiradda JFS ka dhigayaa mid dhuuban oo ah qaabka ugu liita qariiradaha dhuleed ee dowladi yeelato marka la fiiriya dhanka difaaca iyo badqabka midnimada dhuleed.

Dowlad-Nugeylka

Dowladnimada Soomaaliya waa mid nugul balse soo kabanaysa tan iyo marki dib loo unkay sanadii 2000. Nidaamka Dowladnimada Soomaaliya ayaa ah mid wali dadaal ugu jira sidi loo xaqiijin lahaa heerka hufnaanta maamul ee loo baahan yahay, adeeg dadweyne oo la aqbali karo, kobac dhaqaale oo loo qaateen ah, xaqiijinta xuquuqda aadanaha iyo sarreynta sharciga, xakameynta baahsanaanta hubka, rasaasta iyo xuduudaha Dalka, iyo amniga iyo difaaca, oo dhammaantood ah howlo si fudud looga dheehan karo heerka nugeylka dowladnimada Soomaaliya.

Dagaalka dhabta ee DFS sugaya ayaa ah wax ka qabashada khataraha waaweyn ee ku raran dowlad-nugeylka ragaadiyay Soomaaliya tan iyo marki ay xornimada qaadatay. Waxaa lama huraan ah in dib u qaabeyn ballaaran lagu sameeyo fahamka iyo ficilka Dowladda Soomaaliyeed, iyada oo saldhig looga dhigayo aragtiyo siyaasadeed oo aasaas sax ah u dhigaya dowlad-wanaag ku suntan sarreynta iyo talinta sharciga, hufnaan, daahfurnaan iyo dhowrista xuquuqda aadanaha ee ay dhowreen Dastuurka, shuruucda Dalka, baaqyada iyo heshiisyada caalamiga ah. Waxaa dib u habeyn, ballaarin iyo horumarin deg deg ah u baahan hay'adaha amniga iyo garsoorka Dalka oo ay tahay in si dhab ah loo hubiyo in waxa ay ka shaqeynayaan ay tahay danta Qaranka oo kaliya si waafaqsan Dastuurka iyo shuruucda kale ee Dalka u taal.

Waxaa jirta baahi loo qabo hirgalinta hannaan siyaasadeed ku saleysan doonista dadka Soomaaliyeed iyo doorashooyin xor ah oo qof iyo cod ah. Waxaa in la dhagax dhigo u baahan nidaam dhaqaale qaran oo ay ku wada manaafacsadaan dadka Soomaaliyeed si siman. Si guud, waxaa lama huraan ah in leysku howlo in DFS iyo dowladaha xubnaha ka ah ay yeeshaan hay'ado dowladeed oo taabagal ah kuna filan in adeegyo hufan oo loo siman yahay ay siiyaan muwaadiniinta Soomaaliyeed. Waxaa isbeddel weyn u baahan in lagu sameeyo dhaqaalaha Dalka iyada oo kor loo qaadayo dakhliga Dowladda si loo abuuro awood dhaqaale oo isbeddel dhab ah lagu sameyn karo. Waxaa u baahan in si weyn loo xakameeyo hubka iyada oo la dhaqan galinaayo shuruucda iyo go'aamada khuseeya.

Xuduudaha Beylahda ah

Qarannimada waxaa saldhig u ah dhul xaddidan, xuduudo la yaqaanno oo xakameysan leh. Mid ka mid ah khataraha ugu waaweyn ee haysta amniga Qaranka Soomaaliyeed ayaa ah in xuduudaha JFS ee badda, barriga, hawada iyo cyperspace-ka aysan jirin cid la socota, xakameysa isla markaana difaacda, marka laga reebo hawada JFS oo ay DFS la soo noqotay "la socodkeeda" kaliya balse aysan jirin awood dowladeed oo lagu xakameeyo laguna difaaco.

Xuduudaha JFS ee beylahada ah waa arrinta kowaad ee sababta u ah in JFS ay lumiso qeyb ahaan gobannimadeedi; Waa sababta kowaad ee saldhigga u ah in golaha ammaanka ee UN-ku u aqoonsado xaaladda Soomaaliya mid khatar ku ah amniga caalamka iyo kan gobolkaba, sidaa darteen ay masuuliyad caalami ah tahay faragalintiis iyo jiheynta dowlad dhiskiisa, waana sababata tan iyo 1992-di ay Soomaaliya ugu hoos jirto cutubka 7aad ee lagu dhaqo dalalka xaaladdoodu ay khatarta ku tahay amniga caalamka.

Soomaaliya waxa ay xuduud-dhuleed la leedahay dalalka: Ethiopia (1,640 km), Kenya (684 km) iyo Djibouti (61 km); Sidoo kale Soomaaliya waxa ay leedahay xeeb ku teedsan Badweynta Hindiya & Gacanka Berbera/Cadan oo dhererkeedu yahay (3,025 km). dhammaan xuduudaha la soo xusay oo isugeyntoodu tahay (5,410 km) waa beylah aysan DFS tabar u yeelan in ay la socoto si dhamaystiran, xakameyso ayna difaacato, marka laga reebo dadaallo kooban oo deegaannada qaar ay ka sameeyeen la socodka xeebaha ku aaddan.

Isbeddelka Cimilada:

Cimilada dalka Soomaaliya iyo inta badan kheyraadka dabiiciga oo ah arrimo isku xiran ayaa waxa ay wajahayaan isla markaana ka soo fool leh khataro waaweyn oo si toos ah u taabanaayo amniga Qaranka Soomaaliyeed.

Abaaraha, daadadka iyo khataraha ay xambaarsanyihiin ee isugu jira cunta yarida, biyo la'aanta, cudurrada faafa, nafaqa yarida iyo raadadka xanuunka badan ee ay ku reebaan nolasha iyo badqabka aadanaha waxa ay ka khatar badan yihiin argagixisada iyo dhibaataada ay dadka Soomaaliyeed ku hayso; Sidaa darteed, DFS waa in ay ka howlgashaa xakameynta khataraha ku daaban isbeddelka cimilada ee ku dul habsaday dunida oo dhan. Xaalufinta dhirta iyo daryeel la'aanta deegaanka ayaa ka mid ah khataraha waaweyn oo xoojinaya culeyska isbeddelka guud ee cimilada dunida ku socda.

Faragelinta Shisheeye

Soomaaliya waxa ay astaan u noqotay dalalka sida weyn ula kulma faragelinta ka imaanaysa dibadda, arrintaas oo waqti dheer sabab iyo udub dhexaad u aheyd fashilki dowladnimada, dhicisteedi, burburkeedi iyo cuuryaaminta dib u soo kabashadeeda. Laga soo billaabo 1978 waxaa Dalka Soomaaliya ka abuurmay jabhado qabiilo hubeysan oo laga soo abaabulay dibadda Dalka, kaalmo toos ah iyo gabbaadsiinna ka helaayay dowlado shisheeye, jabhadahaas oo saldhig u noqday fashilki dowladnimada Soomaaliya ku yimid dhammaadki sedeetameeyadi qarnigi tagay iyo dhicitaankeedi 1991 iyo burburki ku yimid wixi intaa ka dambeeyay.

Shisheeyaha daneeya Soomaaliya ayaa xaqiijinta ajandayaashooda u mara faragelin diimeed oo siyaasadeysan, curyaaminta dib u dhiska dowladnimada Soomaaliyeed, xaalufinta kheyraadka dabiiciga ee gayiga Soomaaliyeed iyo is hortaagga horumarka kobaca iyo kaabayaasha dhaqaale iyada oo laga hortagaayo tartan ka yimaada dhinaca dhaqaalaha. Qodobadaan iyo kuwa kale oo badan oo faragelinta shisheeya ay si dadban iyo si toos ahba u sameeyaan ayaa ku ah khatar amni qaran jiritaanka dowladnimada iyo dowlad wanaaga Soomaaliya.

Khataraha Bulsho

Waa khataro istiraatiiji ah oo hadii aan wax laga qaban mustaqbalka si weyn u dhaawacaya jiritaanka Qaranka Soomaaliyeed. Xilligaan waxaa ugu waaweyn: haybguurka afka Soomaaliga, dhaqanka & fanka iyo sooyaalka qoranka; qabyaaladda & dagaallada sokeeye; fikir diimeedka xagjirka ah; jahliga iyo aqoonxumida, maandooriyaha iyo saboolnimada.

Khatarahaan bulsho ee uu la nool yahay Qaranka Soomaaliyeed ma ahan kuwa sahlan. Shacabka Soomaaliyeed waxaa ku socdo heybguur culus, waxaa sii aasmaya afki Soomaaliga, dhaqanki iyo fanki astaanta u ahaa shacabka Soomaaliyeed. Khatarta weyn ee arrintan heybguurka ah ku jirta ayaa ah in shacabku luminayo mid ka mid ah tiirarka midnimadiisa iyo wadajirkiisa ugu muhiimsanaa oo ah heybta Soomaalinimada. Sidoo kale, khataraha qabyaaladda & dagaallada sokeeye, fikirka xagjirka ah, jahliga iyo aqoon xumida iyo maandooriyah ayaa iyaguna ah khataro bulsho oo ay lama huraan tahay in Dowladda ay la timaado qorshayaal looga hortagaayo si looga gudbo.

Marin Habaabinta Warbaahinta & Xogaha Been Abuurka ah:

Colaado badan oo dhex yaalla umadda Soomaaliyeed iyo khataro bulsho oo aad u fara badan oo haysta shacabka Soomaaliyeed waxaa saldhig u ah marin habaabin xooggan oo lagu sameynayo bulshada Soomaaliyeed iyada oo la adeegsanayo qeybaha kala duwan ee warbaahinta gaar ahaan baraha bulshada ee internetka, waxaana sameynaya dad caadeystay been abuuridda xogaha iyo baahinta wararka aan sal iyo raadka laheyn ee laga leeyahay ujeedooyin kala duwan oo ay ka mid yihiin kicinta dadweynaha, iska horkeenka beelaha iyo kala fogeynta qeybaha kala duwan ee bulshada. Waxaa caadi noqotay caayda iyo aflagaadeynta nasabka iyo qabaa'ilka iyo marinhabaabinta dadka Soomaaliyeed iyada oo lagu qancinaayo in beela kale ay si beelnimo ah u colaadinaayaan duullaanna ugu yihiin.

Marin habaabin diimeedka ku saleysan faafinta xogaha iyo fatwooyinka aan saxda aheyn, iyo ka been sheegidda Diinta iyo culimda, ayaa iyadana ah nooc been abuur iyo marin habaabin aad u khatar badan oo uu ku bulaalo fikir diimeedka xagjirka ah laguna huriyo colaadaha diimeed iyo is naceybka u dhexeeya wadaaddada Soomaaliyeed, Dalkuna waxa uu ku sugan yahay xaalad uu qarka u saaran yahay in ay ka qarxaan colaado diimeed oo ay u muuqato in ay soo lamaaneyn doonaan colaadihi beelaha u dhexeeyay ee loo tabar la'aa.

Guud ahaan, khatarta marin habaabinta iyo xogaha been abuurka ah ayaa ah mid u baahan aragti qaran oo looga hortagaaya inta aysan galaafan midnimada, wadajirka iyo wadasocodka bulshada Soomaaliyeed.

Dhammaad